

Pehe: Nejvýhodnějším řešením pro nás je kombinovaný volební systém

Pravděpodobně po předčasných volbách nastane ten správný čas pro změnu

O předčasných volbách již poslanci rozhodli. Pro tento krok se našla politická vůle na pravici i levici. Začíná se však hovořit i o změně volebního systému. Václav Havel, jak sám zdůrazňuje, byl vždy přítelem většinového (tím volíme do Senátu) nebo kombinovaného systému a navrhoval jej již v roce 1990, tedy v době, kdy byl československým prezidentem. To však neznamená, že bude souhlasit, aby se změna provedla pouze z účelových důvodů, kdy se to některé straně hodí. O možnostech jak volit hovořily ZN s vedoucím Politického odboru Kanceláře prezidenta republiky Jiřím PEHEM.

■ Blíží se předčasné volby, a tak se stále více diskutuje i o tom, jak budeme volit. Jaký máte na způsob voleb názor?

»Ještě před rozhodnutím Parlamentu bylo jasné, že se na systému pro předčasné volby nic nezmění. Není totiž čas a není k tomu ani ta správná atmosféra. Všude ve světě se volební systémy mění obtížně. Podíváme-li se na země, kde došlo ke změně, jako ve Francii z poměrného systému na většinový, tak k tomu došlo za velmi mimořádných okolností, kde systém poměrného zastoupení způsobil takovou politickou nestabilitu, že se nic jiného nedalo dělat. A k tomu v naší zemi ještě nedošlo.«

■ Mohlo by k politické nestabilitě způsobené volebním systémem dojít i u nás?

»Mohlo by k tomu dojít v případě, kdyby tyto předčasné volby opět vyprodukovaly patovou situaci, kdyby nastala stejná situace jako v roce 1996. Pak by jistě začaly slílit hlasy volající, aby se při volbách do Poslanecké sněmovny přestal používat systém poměrného zastoupení.«

■ Který systém se vám zdá nejlepší?

»Především se nedomnívám, že by čistý většinový systém byl pro volby do Sněmovny řešením. Předně neodpovídá naší historické tradici a není obvyklý ani ve střední Evropě. Za druhé má i nevýhody. Například potlačuje malé strany, které pak nemají jinou možnost, než jít s velkými do koalice, což by sice nebyl ten nejhorší

jev, ale co je důležitější - většinový systém neodráží celospolečenskou náladu, protože v něm vy-

hrává pouze jeden poslanec v malém volebním obvodu a to samo o sobě zkrsluje tamní postavení politických stran. Takže strana, která má 30 % podpory v poměrném zastoupení, může skončit se 45 % ve většinovém systému, protože dokáže vyhrát v malých obvodech.«

■ Jaký byste tedy volil systém?

»Domnívám se, že nejlepším řešením je systém kombinovaný, který se pokouší eliminovat nevý-

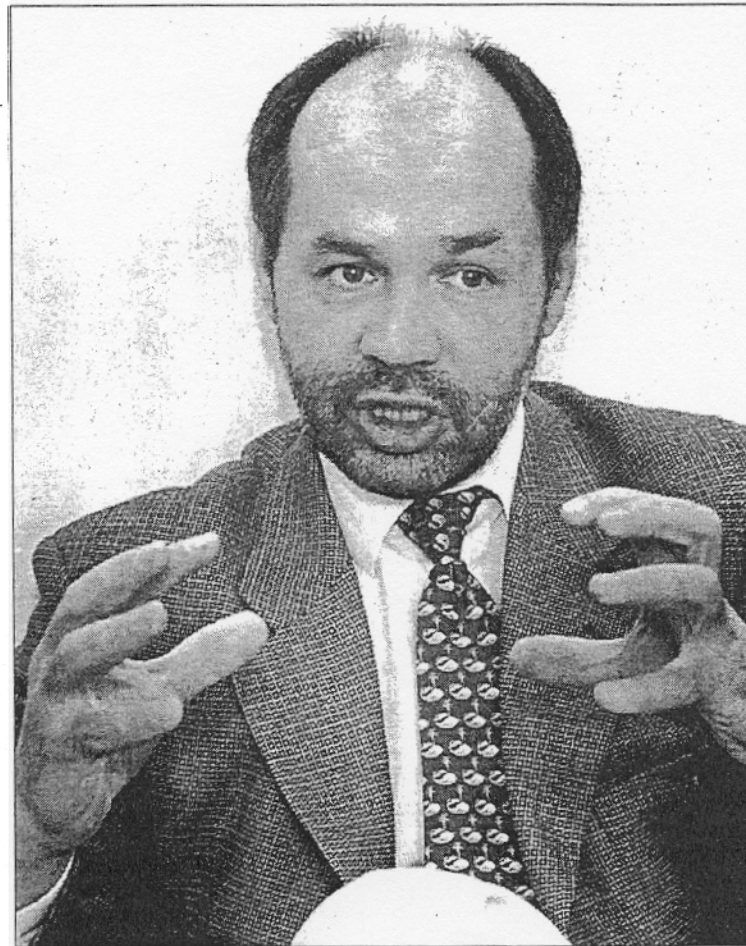
hody obou systémů. U většinového je to především určitá anonymita lidí. Nevolí se konkrétní lidé, ale strany. Většinou se tedy používají systémy kombinované. Mohl bych jako příklad uvést Německo nebo Maďarsko.«

■ Jaký systém navrhuje prezident Václav Havel?

»Pan prezident vypracoval již v roce 1990 návrh volebního systému, který však byl odmítnut ve prospěch čistě poměrného. Důsledky tohoto rozhodnutí vidíme právě dnes, kdy je těžké sestavit většinovou vládu. Poměrný systém byl možná důležitý proto, aby se rychle vyvinuly politické strany. Stal se však velmi kontraproduktivní v situaci, kdy není vyvinuta občanská společnost, kdy není dostatečný styk, spíše praxe styku poslance s voliči. Pan prezident tedy navrhoval systém kombinovaný. Spíše to byl systém většinový, ale měl některé prvky systému poměrného. Kládl se v něm důraz na politické strany, ale v podstatě to byl systém založený spíše na osobnostech, na tom, že se volí v malých obvodech konkrétní poslanci. Ani prezidentův návrh však není dogma, o kterém by se nemělo diskutovat či ho měnit. Těch variant i samotného většinového systému je mnoho. Jsou systémy jednokolové, dvoukolové. Různé jsou způsoby počítání hlasů. Takže prezidentův návrh bych viděl jako jeden z příspěvků do diskuse o novém volebním systému.«

■ Můžete přece jen přiblížit prezidentův návrh?

»Prezidentův návrh vznikl v roce 1990, a tak by musel být upraven do nové reality, neboť nyní volíme do Sněmovny, Senátu, dále do zastupitelstev a budeme volit do regionů. Chce to tedy systém volebních systémů, který by je kombinoval tak, aby se vzájemně doplňovaly.«

NEDOMNÍVÁM SE, že čistý většinový systém je řešením. Především neodpovídá naší historické tradici a není obvyklý ani ve střední Evropě, řekl Jiří Pehe.
Foto ZN LEOS CHODURA

SÁRKA HELMICOVÁ